

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2016. május 4.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2016. május 4. 8:00

I.

Időtartam: 90 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!

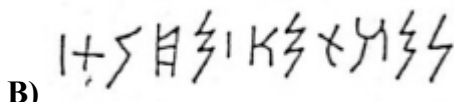
Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat az ókori keleti írásokhoz kapcsolódik.

Állapítsa meg a források és ismeretei segítségével, melyik írásrendszerhez köthetők a képek és a leírások! Írja a képek és leírások betűjelét a táblázat megfelelő mezőjébe! Minden íráshoz egy kép és egy leírás köthető, egy-egy kép és leírás pedig kimarad. (Elemenként 0,5 pont)

E) Eredetileg fogalomjelölő írás, melynek jegyei az írás fejlődése során nagymértékben leegyszerűsödtek, és végül kialakult belőlük az első – kizárólag mássalhangzókat jelölő – tisztán hangjelölő írás. Eredetileg agyagtáblákra, majd importált papiruszra is írták.

F) Eredetileg fogalomjelölő írás, melynek évezredekken át változatlan jegyei azonban mássalhangzók leírására is alkalmasak voltak. Főleg kőbe vésték és papiruszra írták.

G) Eredetileg fogalomjelölő írás, melynek jegyei az írás fejlődése során nagymértékben leegyszerűsödtek, és végül szinte kizárólag szótagok írására használták. Leginkább agyagtáblákra írták.

H) Eredetileg fogalomjelölő írás, melynek jegyei nagymértékben leegyszerűsödtek, ám azokat ma is elsősorban szavak leírására használják. A II. század óta általában papírra írták és írják.

	Mezopotámiai ékírás	Egyiptomi hieroglifák	Kínai írás
A kép betűjele			
A leírás betűjele			

3 pont	
--------	--

2. A feladat a középkori gazdaság történetéhez kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források, az ábra és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont)

A) „Itt felsoroljuk mindazokat a szolgáltatásokat, amelyeket a parasztoknak [...] teljesíteniük kell. Először minden hide-ről [telekről] 40 pennyt kell fizetniük az őszi nap-éj egyenlőség idején, [...] és fel kell szántaniuk 3 acrét [négyzetmérföldet] a saját idejükben, és bevetni azt saját gabonájukkal, és behozni azt a földesúr csűrjébe saját idejükben [...] és dolgozni, ahogy nekik megparancsolják minden héten, kivéve hármat.” (Angliai oklevél, 1050 körül)

B) „A tizedet senki se tartozzék pénzben megváltani, hanem ahogy a föld hozza a bort vagy termést, úgy kell fizetni.” (Aranybulla, 1222)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. A feladat a harmincéves háborúhoz kapcsolódik.**Oldja meg a feladatokat a forrásrészletek és ismeretei segítségével!** (Elemenként 0,5 pont)

A) „Legyen keresztény, egyetemes és örök béke, igaz és őszinte barátság ő szent császári felsége, az osztrák ház összes szövetségesei és hívei, mindegyikük örökösei és utódai, főként pedig a katolikus király, a birodalom választófejedelmei és rendjei között egyrészt; ő szent királyi felsége és a svéd királyság szövetségesei és hívei, mindegyikük örökösei és utódai, főként pedig a legkeresztényibb király, a birodalom választófejedelmei és rendjei között másfelől.”

B) „Ő császári felsége, s a birodalom összes rendjei egybehangzó véleménye alapján jónak találtatott, hogy ugyanazt a jogot és kedvezést, amit a császári rendeletek, a vallásbéke, a jelen nyilvános megállapodás, valamint a hozzá tartozó kiegészítő rendelkezések a katolikus rendeknek és alattvalóiknak éppúgy, mint az ágostai hitvallás követőinek biztosítanak, azokra is kiterjesztik, akiket reformáltaknak neveznek.”

C) „Mindenekfelett pedig a birodalom összes rendjeinek szabadon és mindörökké jogában álljon egymás között és az idegenekkel védelmük és biztonságuk érdekében szövetségeket kötni, feltéve, ha ezek a szövetségek nem irányulnak sem a császár, sem a birodalom ellen, sem a közbéke, sem pedig főképp ezen megállapodás ellen, valamint ha nincs bennük olyan dolog, ami azon esküvel ellentétben állna, amely mindegyiküket a császárhoz és a birodalomhoz fűzi.” (Részletek az osnabrücker békeszerződésből)

Melyik forrásrészlet igazolja közvetlenül az állításokat? Írjon X jelet a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy sorba csak egy X jelet írjon!

Állítások	A	B	C
a) A béke gyakorlatilag független uralkodókká tette a német fejedelmeket azzal, hogy kimondta az önálló külpolitikához való jogukat.			
b) Mindkét szövetségi rendszer részeként vettek részt német fejedelmek a harmincéves háborúban.			
c) A harmincéves háborúban a protestáns oldal pozíciói megerősödtek.			
d) A harmincéves háború egyben vallásháború is volt, ám a szövetségek átalakulása során ez a jellege elhalványult a hatalmi vetélkedéssel szemben.			

e) Melyik évben kötötték meg a harmincéves háborút lezáró békeszerződéseket?

A szerződés alapvetően a német-római császári udvar és Svédország között kötött, de mindkét fél legfőbb szövetségeseit is belefoglalták. Nevezze meg az A) jelű forrásban aláhúzott uralkodók országait!

f) A „katolikus király” országa:

g) A „legkeresztényibb” király országa:

h) Melyik felekezethez tartoznak a B) jelű forrásban említett ágostai hitvallás követői?

A felekezet (vallás) neve:

4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. A feladat az Erdélyi Fejedelemséggel kapcsolatos.**Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!** (Elemenként 1 pont.)

„[II.] Géza király [a XII. században] hívott bennünket [...], s ezért nem vagyunk idegenek [...]; nem vagyunk jobbágyok, hanem alattvalók és kedves hívek. Kitűnik ez nemcsak privilégiumainkból [kiváltságainkból], hanem egyéb királyi írásokból is, melyekkel hatalmas ládákat töltöttünk meg hogy a városházán a magunk becsületére és utódaink emlékezetére megőrizzük őket. [...] Azt mondják, csak vendégek vagytok [...]. Erre én azt felelem: való, hogy vendégek voltunk, de éppen ezt tekintjük tisztességünknek.” (Egy előljáró beszéde Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem előtt, 1591)

a) Nevezze meg azt a rendi nemzetet, amelyikről a forrás szól!

b) Nevezze meg a forrásban aláhúzott társadalmi csoportot latin eredetű szak kifejezéssel!

.....

c) Nevezze meg a középkor társadalmának fő rétegei közül azt, amelyikhez a forrásban megszólaló személyek tartoztak!

.....

d) Nevezzen meg egyet a forrásban szereplő rendi nemzetnek adott kiváltságok közül!

.....

4 pont	
--------	--

6. A feladat az első ipari forradalomnak a társadalomra és az életmódra gyakorolt hatásaival kapcsolatos.**Oldja meg a feladatokat a forrásrészletek és ismeretei segítségével!**

„A vidékbéli kertész a napot munkában töltvén el, este megrakja szekerét s éjszaka a városba jön és lerakodik, és napkelte előtt vissza is indul. A londoni tunya reggel 8-9-kor fölkelvén, a piacot friss zöldséggel tele s illatozva találja. [...] Miért oly tiszta a londoni polgár háza, udvara bútora, edénye? Mert a vizet olcsón, könnyen és nagy bőségben kapja. Több vízvezető társaságok vannak.”

„Előttem fekvék New Castle nyílt környéke, ellepve a sok gyáraktól, [...] az egész egy nagy kovácműhely, melyben korom, pörölyhang, dörömbölés, csattogás, gőz-zúgás, füst, tűz mindenfelé és kémények [...]. S este [...] [egy] titkos erő [...] meggyúlt leheletével napként megvilágítja a roppant termeket, mikben sok ezer orsók, kerekek, szövőszékek úzik süket s rejtélyes játékaikat [...]” (Részletek Szemere Bertalan útleírásából, 1838)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) Indokolja meg, miként járultak hozzá az első forrásrészletben leírt új jelenségek a halandóság csökkenéséhez! (Elemenként 1 pont.)

1.

2.

b) Döntse el, hogy igazak vagy hamisak-e az alábbi állítások a forrásrészletekben leírtak alapján! Tegyen X jelet a táblázat megfelelő oszlopába! (Elemenként 0,5 pont.)

Állítás	Igaz	Hamis
1. A városokban élők életkörülményei minden tekintetben javultak az ipari forradalmak következtében.		
2. Az elektromos hálózat kiépülése lehetővé tette az éjszakai műszak bevezetését.		

3 pont	
--------	--

7. A feladat Magyarország dualizmus kori gazdasági fejlődésével kapcsolatos.

Oldja meg a vasúti közlekedésre vonatkozó feladatokat a források és ismeretei segítségével!

„Az állam a vállalkozóknak [...] évenként minden mérföld után 36 500 [forint] tiszta jövedelmet olyképp biztosít, hogy ha az évi tiszta jövedelem mérföldenként a fentebbi biztosított összeget el nem érné, a hiányt pótolni tartozik. Az állam által ezen garancia folytán fizetendő összegek azonban mint évenként négy százalékkal kamatozó előlegek tekintendők, melynek a vasúti társaság által – amint a pálya tiszta jövedelme a biztosított évi összeget meghaladja –, azoknak és kamataiknak teljes törlesztéséig visszafizetendők.” (Törvény az alföld-fiumei vasút egyik szakaszának építéséről, 1868)

a) Karikázza be a következő mondat folytatásai közül annak az egynek a sorszámát, amelyik igaz! (0,5 pont)

Az idézett törvény arra kötelezte az államot, hogy ...

- ... hitelt nyújtson a vállalkozóknak a vasútvonal megépítéséhez.
- ... vissza nem térítendő támogatást adjon a vállalkozóknak a vasútvonal megépítéséhez.
- ... csökkentse a vállalkozóknak az üzemeltetés során keletkező veszteségeit.
- ... biztosítsa a vállalkozók számára a vasútvonal nyereséges üzemeltetését.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) Karikázza be a következő mondat folytatásai közül annak az egynek a sorszámát, amelyik igaz! (0,5 pont)

A kormányzatnak az idézett törvényben is megjelenő gyakorlata ...

1. ... visszavetette a vállalkozók vasútépítési kedvét.
2. ... visszaélésekhez vezethetett, mert a vállalkozók nem voltak érdekeltek a nyereséges működésben.
3. ... jelentős közvetlen hasznot biztosított a költségvetés számára.
4. ... a visszafizetendő kamatok révén növelte a vasútépítés költségeit.

„1876-ban az állam csak mintegy 1600 km vasutat mondhatott a magáénak, s azon vasutak túlnyomólag nagyobb része, melyeknek terheit az állam viselte, magánvasút volt, míg az állam jelenleg kereken 7500 km vasút fölött föltétlenül rendelkezik. [...] [Ez] tette lehetővé, hogy a nép széles rétegei is a vasutak áldásos hatásaiban részesüljenek.” (Beksics Gusztáv újságíró és politikus, 1898)

c) Melyik intézkedéssorozatra utal a forrás első mondata? (1 pont)

.....

d) Nevezze meg azt a minisztert, akinek a nevéhez ez az intézkedéssorozat köthető! Keresztnevet is írjon! (1 pont)

.....

e) Miként járult hozzá a gazdaság fellendüléséhez a forrás aláhúzott része által leírt változás? Magyarázza meg röviden! (1 pont)

.....

4 pont	
--------	--

8. A feladat az olasz fasizmushoz történetéhez kapcsolódik. Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei alapján!

Rendelje a táblázatban felsorolt eseményekhez a szöveges források és képek közül a megfelelőt! Írja táblázatba a megfelelő betűjeleket! Egy kép és egy szöveg kimarad. (Elemenként 0,5 pont)

A) „[Ez az egyház] 400 millió, a világ minden táján szétszórt embert képvisel [...] Én jelenleg teljesen kívül állok minden valláson [...] Olaszországban, ha nem akar vallásháborút kirobbantani, senki sem emelhet kezét erre a legfőbb lelki hatalomra.” (Mussolini beszéde)

B) „Negyedszer: földrajzi, történelmi, politikai, katonai szempontból a Földközi-tenger Olaszország élettere. S amidőn azt mondom, hogy Földközi-tenger, ezalatt azt az öblöt is értem, melyet Adriai-tengernek neveznek s amelyben Olaszország érdekei uralkodnak, ha nem is kizárólagossággal, a szláv népekkel szemben.” (Mussolini beszéde)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

C) „Azt állítom, hogy a forradalomnak jogai vannak. Hozzáteszem, mint mindenki tudja, azért vagyok itt, hogy a lehető legmesszebbmenőre fokozzam a feketeingesek forradalmát, azt erősítsem, és szoros kapcsolatba helyezzem a nemzet történetével, mint a haladás és az egyensúly egyik eszközét.” (Mussolini beszéde)

D) „Ma pedig a gazdasági liberalizmust temetjük el. A korporáció ugyanazt végzi gazdasági téren, amit a Milícia és a Nagytanács politikai téren végzett.” (Mussolini beszéde)

E)

Korabeli fénykép

F)

Korabeli fénykép

G)

Korabeli festmény

H)

Korabeli karikatúra

Esemény	Szöveges forrás	Kép
a) Vatikán állam létrehozása		
b) Mussolini átveszi a hatalmat		
c) Törekvés a Római Birodalom feltámasztására		

d) Mit jelent a D) forrásban aláhúzott fogalom? Karikázza be a helyes meghatározás sorszámát! (1 pont)

1. Olyan szervezet, amelybe az azonos iparágba tartozó munkaadók és munkavállalók tömörültek a feloszlott szakszervezetek helyett.
2. Olyan szervezet, amely a munkavállalók érdekvédelmét látja el a munkaadókkal szemben.
3. Olyan szervezet, amely bizonyos értelmiségi szakmák zárt érdekképviselőtét látja el.

4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. A feladat a két világháború közötti Magyarország gazdaságával kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont.)

Egy munkavállalóra jutó termelési érték Magyarországon a gazdaság különböző ágazataiban 1920–21-ben és 1930-ban (1938–39-es vásárlóerejű pengőben)		
Ágazatok	1920–21	1930
Mezőgazdaság	507	785
Bányászat és kohászat	1642	2245
Gyáripár	2738	3188
Kisipar	1046	1616
Kereskedelem és szállítás	nincs adat	3487
Szolgáltatások	nincs adat	1714

A nemzeti termék megoszlása Magyarországon a gazdaság különböző ágazatai között 1924–25-ben és 1929–1930-ban (százalék)		
Ágazatok	1924–25	1929–1930
Mezőgazdaság	46,2	36,6
Bányászat és kohászat	2,0	1,2
Gyáripár	16,7	16,8
Kisipar	10,7	11,3
Kereskedelem és szállítás	8,7	14,0
Szolgáltatások	15,7	20,1

Nevezze meg a gazdaságnak azt az ágazatát, amelyikre az állítás vonatkozik!
A táblázatokban szereplő ágazatok megnevezései közül válasszon! Egy ágazat többször is szerepelhet, és nem minden ágazatot kell beírnia.

a) A tökehiány jelentős mértékben hozzájárult ahhoz, hogy ez volt a legalacsonyabb termelékenységű ágazat a két világháború között.

.....

b) Gazdasági súlyának jelentős arányú növekedéséhez és magas termelékenységéhez olyan kormányzati beruházások is hozzájárultak, mint a Csepeli Szabadkikötő építése vagy a Budapest–Hegyeshalom vasútvonal villamosítása.

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) Gazdasági súlyának növekedése összességében nem volt jelentős, de szerkezete az 1920-as években alapvetően átalakult: egyes részterületei a modern technológiának köszönhetően külföldön is versenyképesek voltak.

.....

d) Gazdasági jelentőségének visszaszorulása ellenére ez az ágazat foglalkoztatta a legtöbb embert a két világháború között.

.....

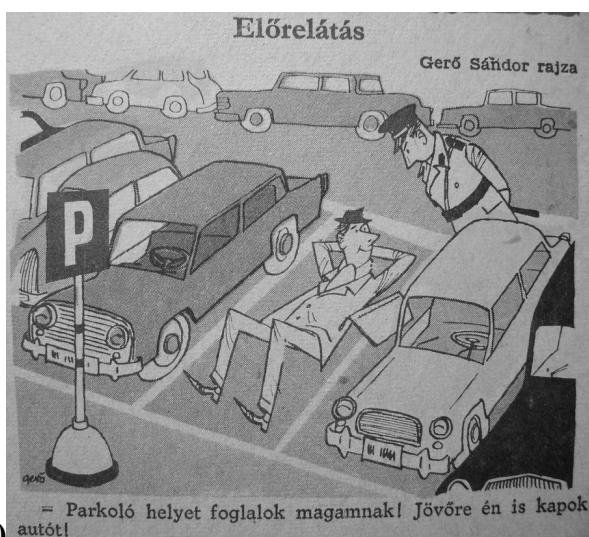
e) A korszakban nőtt a gazdasági termelés átlagos hatékonysága. Karikázza be annak a kettő, az 1920-as évekre jellemző változásnak a sorszámát, amely hozzájárult ehhez a növekedéshez!

1. A földreform alapvetően átalakította a birtokviszonyokat.
2. Az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlása javította a külkereskedelmi lehetőségeket.
3. Új találmányokat és eljárásokat kezdtek alkalmazni.
4. Teljesen kiépült a szociális ellátórendszer.
5. Nőtt az iskolázottság.

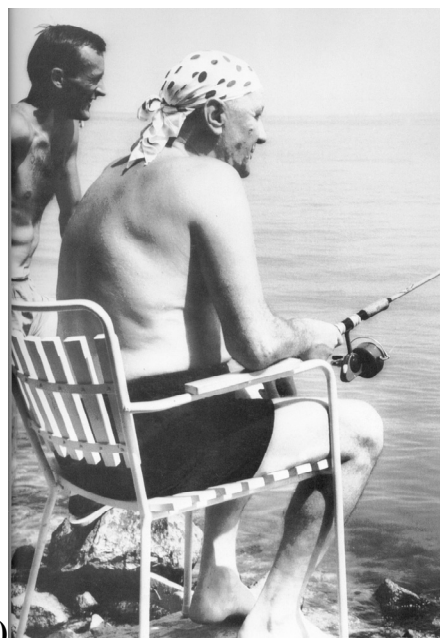
3 pont	
--------	--

10. A feladat a Kádár-korszakhoz kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) *A Ludas Matyi viccparódia karikatúrája*

B) *Kádár János nyaral*

C)
„- Hallottad? A szovjetek felmentek az úrbe!
- Ne mondd! Mindnyájan?” (Vicc 1961-ből)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) Magyarázza meg, miként kapcsolódik az A) karikatúra mondanivalója a „fridsziderszocializmus” fogalmához!

.....

b) Magyarázza meg az A) karikatúra megjelenése és a „puha diktatúra” fogalma közti összefüggést!

.....

c) Milyen, a Rákosi-korszakhoz képest alapvető politikai változást szemléltet a B) képen a vezető ábrázolása?

.....

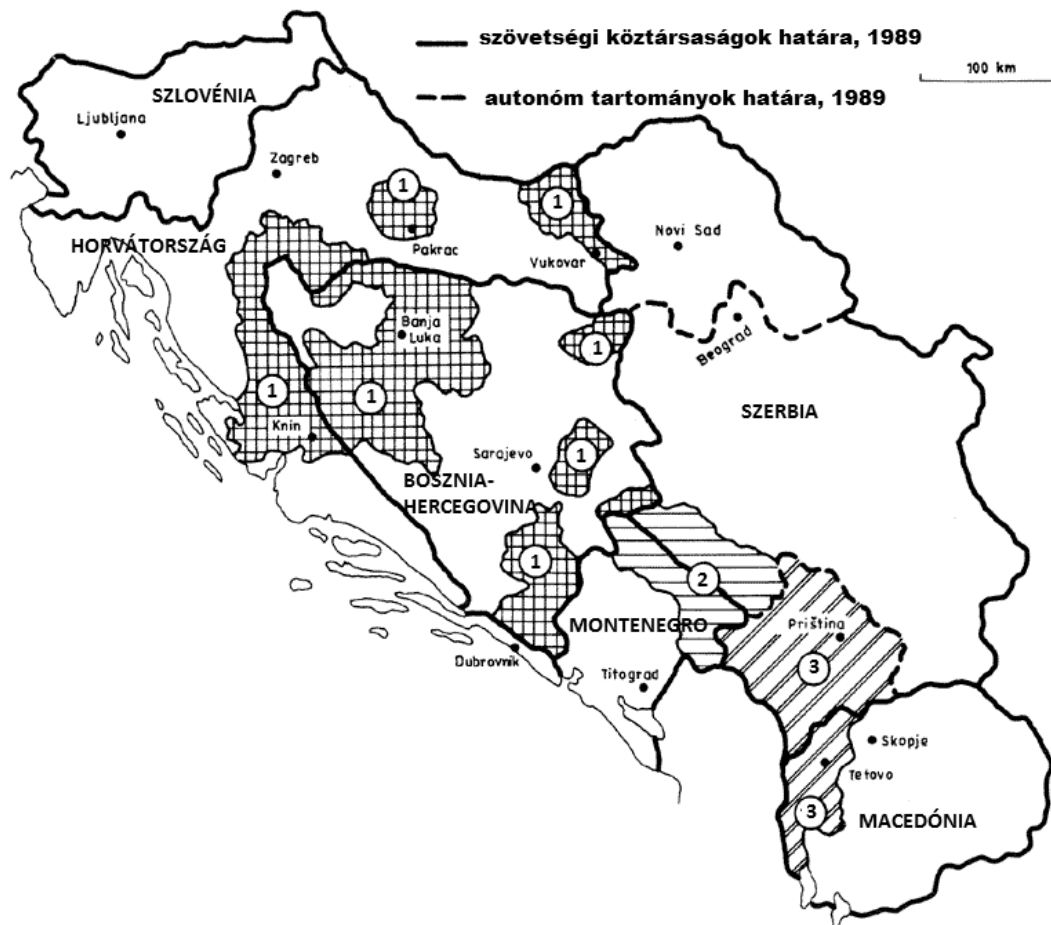
d) A C) jelű vicc a rendszer egy alapvető jellemzőjére utal, emiatt nem jelenhetett meg a Ludas Matyiban, a korszak hivatalos vicclapjában. Mi ez az alapvető jellemző?

.....

4 pont	
--------	--

11. A feladat Jugoszlávia felbomlásához kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a térkép és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont.)

Jugoszlávia

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) A térképen különféle mintázattal és számmal jelölt területek Jugoszlávia felbomlása során kinyilvánították önrendelkezési szándékukat. Melyik mintázat és szám jelöli – a táblázatban feltüntetett – két függetlenségre törekvő népcsoportot? Írja a megfelelő számot a táblázatba!

Népcsoport	Szám
albán	
szerb	

b) Az a) feladatrészben felsoroltak közül melyik népcsoport nem rendelkezett önálló tagköztársasággal Jugoszláviában?

A népcsoport:

c) A térséget vallási és ezzel összefüggésben kulturális szempontból is sokszínűség jellemzi. Melyik három leginkább meghatározó vallás / felekezet metszéspontja a volt Jugoszlávia területe?

.....

3 pont	
--------	--

12. A feladat Magyarország Alaptörvényéhez kapcsolódik.

Rendelje az Alaptörvény sorszámokkal jelölt részleteit az Alaptörvénynek a táblázatban szereplő részleteihez úgy, hogy azok logikus egységet alkossanak! Írja a megfelelő sorszámokat a táblázatba! Egy sorszám kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

- „Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”
- „Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.”
- „Pártok az egyesülési jog alapján szabadon alakulhatnak és tevékenykedhetnek.”
- „Az állam és a vallási közösségek különváltan működnek. A vallási közösségek önállóak.”
- „A nők és a férfiak egyenjogúak. Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”
- „A bűncselekmény elkövetésével gyanúsított és őrizetbe vett személyt a lehető legrövidebb időn belül szabadon kell bocsátani, vagy bíróság elé kell állítani.”
- „Magyarország legfőbb népképviselői szerve az Országgyűlés.”
- „A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatók.”
- „Teherbíró képességének, illetve a gazdaságban való részvételének megfelelően mindenki hozzájárul a közös szükségletek fedezéséhez.”

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) „Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik.”	
b) „Senkit sem lehet szabadságától másként, mint törvénybe meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.”	
c) „Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához.”	
d) „Mindenkinek joga van szervezeteket létrehozni, és joga van szervezetekhez csatlakozni.”	
e) „Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”	
f) „A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”	
g) „A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.”	
h) „A közhatalom forrása a nép.”	

4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. Ókori keleti írások	3	
	2. Középkori gazdaság	4	
	3. Középkori magyarországi városok	4	
	4. Harmincéves háború	4	
	5. Erdély rendi és vallási viszonyai	4	
	6. Az ipari forradalom hatásai	3	
	7. Dualizmus kori gazdaság	4	
	8. Olasz fasizmus	4	
	9. Két világháború közötti magyar gazdaság	3	
	10. Kádár-korszak	4	
	11. Jugoszlávia felbomlása	3	
	12. Magyarország Alaptörvénye	4	
	Összesen		44
I. Elért pontszám egész számra kerekítve			

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum:

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETSÉGI VIZSGA • 2016. május 4.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2016. május 4. 8:00

II.

Időtartam: 150 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!
Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlapon utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt! A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok elkészítéséhez az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (fejlődés, változás, termelés stb.), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), amelyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerezhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve piszkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **négyet** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:
kidolgozandó:

kettő rövid és **kettő** hosszú feladat, amelyek közül **mindegyik más-más korszakra** és legalább **kettő a magyar történelemre** vonatkozik.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	Kora újkori gazdaságtörténet	rövid
	14.	Kereszténység	hosszú
	15.	Afrika népesedési folyamatai	rövid
	16.	A brit gyarmatbirodalom	hosszú
Magyar történelem	17.	Erdélyi Fejedelemség	rövid
	18.	Hunyadi János törökellenes harcai	hosszú
	19.	A kiegyezés	rövid
	20.	Nemzetiségi kérdés a dualizmus korában	hosszú
	21.	Magyarországi romák	rövid
	22.	A világgazdasági válság hatásai	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

Ellenőrizze választása helyességét az alábbi táblázat kitöltésével!

A feladatválasztás szempontjai	Igen
Négy feladatot választott?	
Legalább két magyar történelmi feladatot választott?	
Legalább egy egyetemes történelmi feladatot választott?	
Két rövid és két hosszú feladatot választott?	
Mind a négy kiválasztott feladata különböző korszakból való? (A táblázatban a korszakokat kettős vonal választja el.)	
Egyértelműen jelölte feladatválasztásait?	

A feladatok közül **csak a választott négyet dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkolat) készíthető!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

14. A feladat a kereszténység történetéhez kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a kereszténység elterjedését a Római Birodalomban a IV. század végéig! Válaszában térjen ki az őskeresztény közösségek életére is! Használja a középkorai történelmi atlaszt!

„Hogy mi a mi lakomáink lényege, elárulja a nevük maga: görög szóval [agapé] úgy hívjuk, hogy »szeretet«. Kerüljenek bármennyibe is, kegyes célra kiadott pénz [...], mi a nincsteleneket is támogatjuk ezekkel az estebédekkel.

[...] ha valaki beteg, szabadon látogatják, a szűkölködőt segítik. Alamizsnálkodnak zsörtölődés nélkül.” (Tertullianus keresztény szerző műveiből, II–III. század)

„Mi azt valljuk, hogy az ember a hit által válik igazgá, a törvény szerint tettektől függetlenül. Vajon csak a zsidóké az Isten, s nem a pogányoké is? Bizony a pogányoké is. [...] Nincs különbség zsidó meg pogány között, mert mindnyájunknak egy az Ura, aki bőkezű mindazokhoz, akik segítségül hívják.” (Pál apostol)

III. századi római mozaik

„A püspöknek azonban feddhetetlennek, egyszer nősültnek, józannak, megfontolt-nak, mértéktartónak, vendégszeretőnek és a tanításra rátermettnek kell lennie. Ne legyen iszákos vagy erőszakoskodó, hanem megértő, békeszerető s nem kapzsi. Saját családjának legyen jó gondviselője, aki gyermekeit fegyelemre és teljes tisztességre neveli. [...] Legyen jó híre a kívülállók körében is, nehogy megszólják, és az ördög csapdájába essék.” (Pál apostol)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

16. A feladat a XIX–XX. századi gyarmatosítással kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a brit gyarmatbirodalmat a XIX-XX. század fordulóján! Válaszában térjen ki a birodalom területi kiterjedésére, a gyarmati uralom típusaira és a más nagyhatalmakkal kialakuló gyarmati konfliktusokra! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„A két ország közti kereskedelem angol tőkével, angol hajókon, angol társaságok által folyik. A profit, a tőke kamata, a biztosítási díjak, a jutalékok és osztalékok mind angolok zsebébe folyik.” (A brazil kereskedelmi miniszter nyilatkozata, 1854)

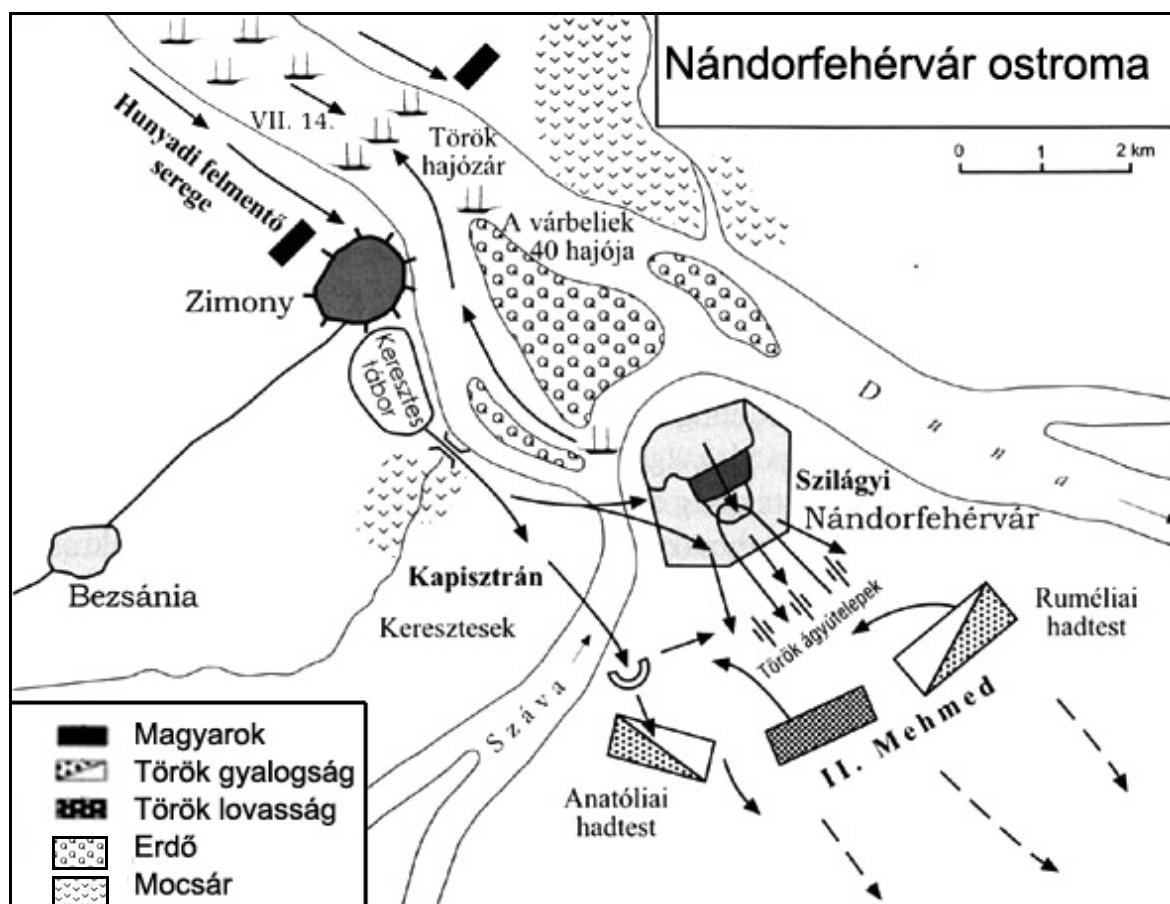
„Kanada, Új-Skócia és Új-Brunswick egyesüléséről, valamint kormányzatukról, illetve az ezzel kapcsolatos kérdésekről szóló törvény: tekintettel arra, hogy Kanada, Új-Skócia és Új-Brunswick tartományok kifejezték abbéli óhajukat, hogy szövetségi államként egyetlen domíniumban egyesüljenek Nagy-Britannia és Írország Egyesült Királyságának koronája alatt, olyan alkotmánnyal, mely alapelveiben megegyezik ugyanezen Egyesült Királysággal; és tekintettel arra, hogy egy ilyen szövetség mind a tartományok, mind a Brit Birodalom érdekeit szolgálná; és tekintettel arra, hogy a Parlament határozata által létrehozott egység szempontjából nemcsak az kívánatos, hogy megalkossák a domínium törvényhozó testületét, hanem az is, hogy kinyilvánítsák a végrehajtó hatalom természetét.” (Törvény az alkotmányról, 1867)

„Oroszország és Nagy-Britannia kormánya kijelenti, hogy Afganisztán irányában elismeri az egyenjogú kereskedelem elvét [...] Mindkét magas szerződő fél kötelezi magát arra, hogy tiszteletben tartja Tibet területi integritását.” (Orosz-brit szerződés, 1907)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„Másnap, miközben dühöng a fagy, és a szükséges dolgok egyre jobban fogynak, a király megint a visszavonulás gyorsításáról tanácskozik a vezérekkel és a légióparancsnokokkal, hogy még mielőtt az éhség kipusztítja a hadsereget, e terméketlen és rideg vidékről gazdagabb tájra érjenek. Már Corvinus [Hunyadi János] is belátta, hogy a szükség előtt meg kell hajolni [...]. Mások másképp gondolkoztak, főleg a despota [a szerb fejedelem] korholta vezértársait, hogy, miután elfogták a vezért és szinte teljesen szétverték az ellenséget, kiengedik a kezükbe kaparintott győzelmet, nem fejezik be azt a hadjáratot, amelynek végéhez közel járnak, gyávaságból és tunyaságból meghátrálnak a levert ellenség előtt; [...]. Ugyanezt hajtogatta a pápai legátus [küldött] is.” (Bonfini leírása Hunyadi János 1443–44-es hadjáratáról)

„[A szerb fejedelem] gyorsfutárok útján tájékoztatta Murádot [a török szultánt] a magyarok megérkezéséről és hadaik számáról, sőt útvonalukról is naponta tudósította őt [...]. A súlyos háborúra felkészült Corvinus pedig erejéhez képest igyekezett az úton, sűrű levélváltással sürgette az albánok fejedelmét, Szkander bégét, akivel a török ellen nemrégiben szövetséget kötött, hogy jöjjön, mert ő már közeledik az ellenséghez; tudniillik abban a tervben állapodott meg vele, hogy ő a magyarokkal [...] együttesen intéz támadást a törökök ellen, hogy szemből és hátulról megszorítva könnyen legyőzzék őket. Ez hasznos is lett volna, ha Szkander bég, ami barbár nyelven Sándor urat jelent, a csatában időben megjelenik.” (Bonfini leírása Hunyadi János 1448-as hadjáratáról)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

19. A feladat az osztrák–magyar kiegyezéssel kapcsolatos. (rövid)

Igazolja ismeretei segítségével, hogy a kiegyezés folytonosságot és változást is jelentett Magyarország közjogi viszonyaiban az 1848-as áprilisi törvényekhez képest! Válaszában a források alapján térjen ki a kérdéssel kapcsolatos kortársi vitára is!

„Együtt állottunk őrt a nemzet jogai mellett az 1848. évi válság [a szabadságharc] előestéjén, midőn mint minisztertársak közegyetértéssel megköveteltük a bécsi udvartól s kormánytól, hogy »hazánknak törvényes önállása [önállósága] és szabadsága minden tekintetben, a pénz- és hadügyek önálló, független és minden idegen [be]avatkozástól ment[es] kormányzatát is világosan odaértve, nyíltan elismerve és megóvva legyen«. [...] A romlatlan nép ösztönszerűsége Téged, a nemzeti jogok békés úton visszaszerzésének terén vezérét, még mindig [ezen a] jogalapon vél állani. Pedig már rég nem állasz ott. A jogvisszaszerzés álláspontjáról a jogfeláldozás sikamlós terére jutottál [...].” (Kossuth Lajos nyílt levele Deák Ferenchez, 1867)

„Midőn 1848-ban az ország alkotmányának nagyszerű átalakulása megtörtént, [...] Deák örült az átalakulásnak. [...] De azon törvények, melyek 1848-ban alkottattak, s azon rendszer, mely akkor megállapított, később élesen lőn megtámadva; kitört a belháború [...]. [...] Deák visszalépett, mert [...] a sikerhez reménye [...] nem volt. [...] Kossuth ellenben bízott, s remélt. [...] A merész politikát, melynek folytatásában Deák Kossuthot sem szóval, sem tettel nem gátolta, sikertelenség követte és bukás és tizenkilenc évi szenvedése szegény hazánknak.” (Pulszky Ferenc, országgyűlési képviselő válasza Kossuth Lajos nyílt levelére, 1867)

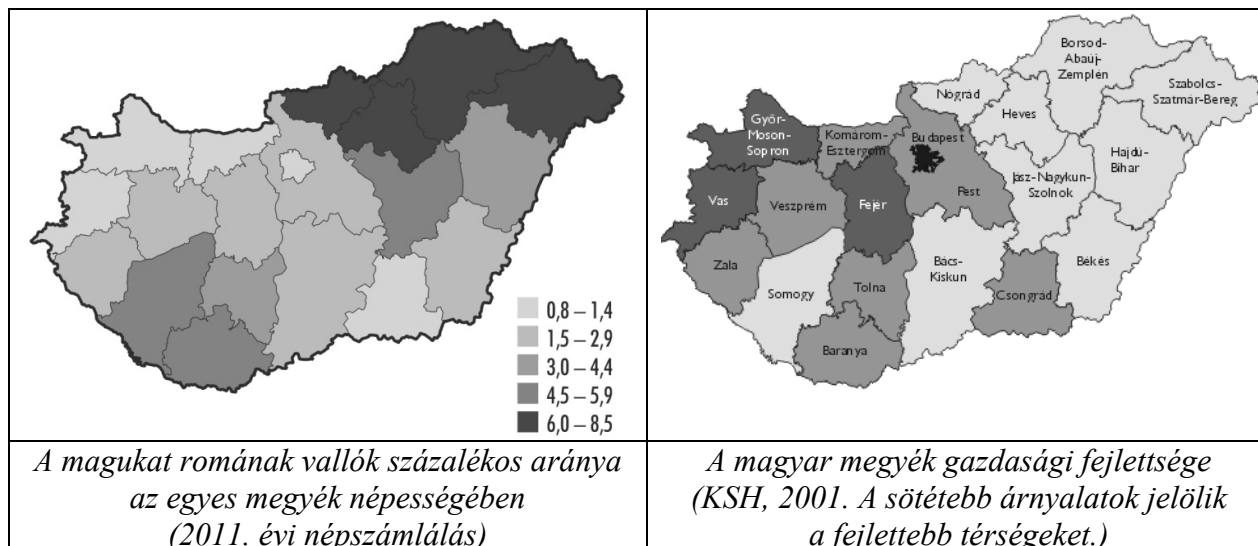
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

21. A feladat a hazai romákhoz kapcsolódik.

(rövid)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a hazai romák jelenkori foglalkoztatási helyzetét, és tárja fel annak okait és következményeit!

A foglalkoztatottak százalékos aránya a 15–49 éves romák körében

1984	77%
1989	67%
1993	31%

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

22. A feladat a két világháború közti Magyarországhoz kapcsolódik. (hosszú)
Mutassa be a források és ismeretei segítségével a világgazdasági válság politikai hatásait Magyarországon! Válaszában térjen ki a Gömbös-féle megoldási kísérletre is!
A Gömbös miniszterelnökségét követő időszakról már ne írjon!

„A falufejlesztés lehetőségének törvényhozási biztosítása; egészséges, gazdaságilag és pénzügyileg is kellőképp megalapozott, telepítéssel kapcsolatos, demokratikus földbirtok-politika megindítása és folytatása; az önhibájukon kívül válságba jutott gazdasági egyedek fölsegítése és talpra állítása; [...] az állami szolgáltatások olcsóbbá tétele; tagosítási, telekkönyvi, bíraskodási, örökösödési, stb. illetvekek, közjegyzői és ügyvédi díjszabások indokolt mérséklése; [...] a szövetkezetek erkölcsi és anyagi támogatása; a kisipar intézményes védelme, támogatása, közszállításoknál előnyben részesítése.” (A Független Kisgazdapárt programja, 1930)

„Negyven év óta börtön, kitoloncolás, üldözés, gyakran sortúz volt a válasz a munkásság követeléseire. Ha az elsejei tüntetés nem volt elég, majd találunk még más módokat is arra, hogy a kormányt a munkanélküliség problémájának megoldására kényszerítsük. [...] Az ország közvéleménye sürgős rendszerváltozást követel gazdasági és politikai téren, és azt sürgeti, hogy a nyílt választási rendszer és a csendőrszurony eltűnjön [...]” (Peyer Károly szociáldemokrata vezető beszéde, 1930)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	Összesen	44	
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve		
II. Szöveges kifejtendő feladatok	13. Kora újkori gazdaságtörténet	7	
	14. Kereszténység	16	
	15. Afrika népesedési folyamatai	7	
	16. A brit gyarmatbirodalom	16	
	17. Erdélyi Fejedelemség	7	
	18. Hunyadi János törökellenes harcai	16	
	19. A kiegyezés	7	
	20. Nemzetiségi kérdés a dualizmus korában	16	
	21. Magyarországi romák	7	
	22. A világgazdasági válság hatásai	16	
	Összesen	46	
	II. Elért pontszám egész számra kerekítve		
	I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma	90	

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: